

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURUL (KÜHADYЕК) YÖNERGESİ

Amaç

MADDE 1- (1) Bu yönergenin amacı; Kastamonu Üniversitesi'nde deney hayvanları ile yapılacak bilimsel araştırma ve eğitim-öğretim amaçlı temel uygulamalarda etik sınırları belirlemek, görüş bildirmek, ilkeler oluşturmak, uygulamalara yönelik düzenlemeler yapmak ve araştırma önerilerini incelemek üzere Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarını belirlemektir

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge, deney amacıyla kullanılacak hayvanların kullanımından önce alınması gereken izinleri, bu kurulun çalışma usul ve esasları, görevleri, eğitim, denetim ve yükümlülüklerini kapsar. Bu Yönerge;

- a) Deneysel olmayan tarımsal uygulamaları,
 - b) Deneysel olmayan klinik veteriner hekimliği uygulamalarını,
 - c) Veteriner sağlık ürünlerine pazarlama yetkisi verilebilmesi için gereken klinik deneyleri,
 - ç) Kayıtlı veya onaylı hayvancılık işletmelerinin yapmakla yükümlü olduğu uygulamaları,
 - d) Birincil amacı bir hayvanın kimliklendirilmesi olan uygulamaları,
- kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi, 1 Temmuz 2004 tarih ve 25509 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun ve 15 Şubat 2014 tarih ve 28914 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik'in ilgili maddelerine ve 13/12/2011 tarihli ve 28141 sayılı Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönerge'de geçen;

- a) Başkan: KÜHADYЕК Başkanı,
- b) Deney: Bilimsel amaçlarla hayvanlar üzerinde gerçekleştirilecek her türlü prosedür veya prosedürler bütünü,

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20.01.2021 Tarih ve 61.. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

c) Deney hayvanı: Prosedürlerde kullanılan, serbest yaşayan veya çoğalan larva biçimleri, canlı kafadanbacaklılar ve normal fetal gelişimlerinin son üçte birlik döneminden itibaren memeliler dahil, insan olmayan herhangi bir omurgalı canlıyı,

ç) Etik: Araştırmalarda kullanılacak hayvanlarla ilgili olarak insan ve hayvan yaşamını ilgilendiren bilimlerde yapılabilecek hareketlerin sınırları, hayvana yönelik yapılacak tutum ve davranışa yol gösterici evrensel kuralları,

d) Genel Müdür: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü,

e) Genel Müdürlük: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü,

f) HADMEK: Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulunu,

g) HADYEK: Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunu,

ğ) Hayvan refahı birimi: Üretici, tedarikçi, kullanıcı ve araştırmaya yetkili kuruluşlarda bulunması zorunlu olan, hayvanların refahı ve bakımından sorumlu, veteriner hekim, veteriner sağlık teknikeri veya veteriner sağlık teknisyeni unvanına sahip en az bir kişiden, kullanıcı kuruluşlarda ise bu unvanlardan birine sahip bir kişiye ilaveten biri yerel etik kurul üyesi olmak üzere en fazla üç kişiden oluşan birimi,

h) İn vivo deney: Canlı ortamda yapılan deneyi,

ı) İyi laboratuvar uygulamaları: Klinik çalışmalar dışındaki sağlık ve çevre güvenliği çalışmalarının planlanması, yapılması, izlenmesi, kaydedilmesi, arşivlenmesi ve rapor edilmesi şartları ve yönetim usulleri ile ilgili kalite sistemini,

i) Kastamonu Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (KÜHADYEK): 15 Şubat 2014 tarihli ve 28914 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının çalışma usul ve esaslarına dair yönetmelikte belirtilen K.Ü. Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunu,

j) Kullanıcı: Deney hayvanı kullanım sertifikasına sahip olan ve Deney prosedürlerinde deney hayvanlarını kullanmaya yetkili olan kişiyi,

k) Kuruluş: Tarım ve Orman Bakanlığınca çalışma izni bulunan, müstemilatı ile birlikte açık, kapalı, yarı açık, her türlü sabit ya da taşınabilir tesis, bina veya binalar grubunu,

l) Proje: Tanımlanmış bilimsel bir amacı olan ve bir ya da daha fazla prosedürü kapsayan uygulanmasına başlanmamış iş programını,

m) Prosedür: Hayvanların; doğurtulması, kuluçkadan çıkarılması ya da genetiği değiştirilmiş hayvan soyunun devam ettirilmesi süreçleri dahil, iyi veteriner hekimlik uygulamalarına uygun olarak bir iğnenin batırılmasının yarattığına eşit veya daha fazla acı, eziyet, ızdırap veya kalıcı hasara sebep olabilecek şekilde, bilinen veya bilinmeyen sonuçları olan, deneysel, adli tıp soruşturmaları, diğer bilimsel veya eğitici amaçlarla kullanılması,

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulunun 20/01/2021 Tarih ve 61 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

n) Rektör: Kastamonu Üniversitesi Rektörü'nü,

o) Sekreteryâ: Etik kurullarda gerekli koordinasyonu sağlayan, yazışmaları yapan ve kayıtları tutan kişi veya kişileri,

ö) Tür: Ortak özellikler taşıyan ve kendi aralarında döllenerek üreyebilen akraba canlıları içeren biyolojik grubu,

p) 3R ilkesi: (W.M.S Russell ve R.L. Burch tarafından 1959'da geliştirilen ve baş harflerinden dolayı 3R'ler olarak anılan Replacement: Yerine Koyma, Reduction: Azaltma ve Refinement: Refahın Sağlanması) Mümkün olan her durumda, canlı hayvan yerine bilimsel açıdan geçerli başka alternatif bir yöntem ya da deneme stratejisinin uygulaması, proje hedeflerinden ödün vermeden kullanılacak hayvan sayısının olabildiğince azaltılması, hayvanlara acı, eziyet, ızdırap çektirecek ve kalıcı hasar yapacak prosedürlerin iyileştirilerek hayvan refahının artırılmasını, ifade eder.

Deney Hayvanlarının Kullanılma Amaçları

MADDE 5- (1) Deney hayvanlarının kullanılma amaçları aşağıda belirtilmiştir:

a) Temel araştırmalar.

b) Aşağıdaki amaçlardan herhangi birini taşıyan translasyonel veya uygulamalı araştırmalar:

1) İnsan, hayvan veya bitkilerdeki hastalık, sağlık bozuklukları ve diğer anormalliklerin önlenmesi, tanısı, tedavisi veya bunlardan kaçınma.

2) İnsan, hayvan veya bitkilerdeki fizyolojik bozuklukların incelenmesi, belirlenmesi, düzeltilmesi.

3) Hayvanların refahı ve tarımsal amaçlarla yetiştirilen hayvanların üretim şartlarının iyileştirilmesi.

c) (b) bendinde belirtilen amaçlardan herhangi biri için, ilaçlar, gıda hammaddeleri, yem hammaddeleri, başka maddeler ve ürünlerin kalite, etkinlik ve güvenilirliklerinin geliştirilmesi, üretilmesi ve test edilmesi.

ç) İnsan ve hayvan sağlığı ve refahı için doğal çevrenin korunması.

d) Türlerin korunmasını amaçlayan araştırmalar.

e) Mesleki becerilerin kazandırılması, sürdürülmesi veya geliştirilmesi için eğitim ve öğretimi.

f) Adli tıp araştırmaları.

KÜHADYEK'in Kuruluşu ve Çalışma Yöntemi

MADDE 6- (1) KÜHADYEK, başkan, bir başkan vekili olmak üzere en az 5, en fazla 21 üyeden oluşur. KÜHADYEK;

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

a) Kurum veya kuruluş içinde deney hayvanı yetiştirilmesi, üretilmesi bakımından sorumlu ve deney hayvanları kullanım sertifikasına sahip, tam gün ünitelerde çalışan, hayvan deneyleri konusunda en az 1 yıl tecrübeli bir veteriner hekimden,

b) Kurumla çıkar ilişkisi olmayan sivil toplum kuruluşuna kayıtlı T.C. vatandaşı bir üyeden,

c) Kurumla çıkar ilişkisi olmayan ve kendisi ya da yakınları deney hayvanları ile çalışmayan T.C. vatandaşı sivil bir üyeden,

ç) Kurum içinde deney hayvanları ile çalışma yapan birimlerden en az birer temsilciden oluşur.

d) KÜHADYЕК'te görev alacak en az bir üyenin deney hayvanlarında in vivo (canlı) deneyleri konusunda asgari bir yıl deneyimli ve doktora/tıpta uzmanlık derecesine sahip olması gereklidir. Etik Kurul, gerektiğinde başka alanların uzmanlarından görüş alabilir veya toplantılara davet edebilir.

Kastamonu Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kuruluna Atanma ve Görev Süresi

MADDE 7- (1) Kastamonu Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu üyeleri ve üyelerin içinden başkan, başkan vekili ve üyeleri Rektör tarafından atanır veya onayı ile görevlendirilir. Atamalar veya onay ile görevlendirmeler ve bunlara ilişkin değişiklikler Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kuruluna bildirilir. Yerel etik kurulları üyelerinin görev süresi dört yıldır. Görev süresi biten üye yeniden atanabilir veya onay ile görevlendirilebilir. Bir takvim yılı içerisinde izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer. Üyelik sıfatının ölüm, emeklilik, ayrılma gibi herhangi bir nedenle sona ermesi veya üyeliğin düşmesi halinde, yerine aynı usulle ve kalan süreyi tamamlamak üzere ayrılan üyenin niteliklerini taşıyan yeni bir üye seçilir.

(2) KÜHADYЕК sekreteryası, idari personelden Kastamonu Üniversitesi Rektörü onayı ile görevlendirilir. KÜHADYЕК'in düzenli çalışması, başvuruların alınması, değerlendirilmesi ve arşivlenmesi amacıyla ayrı bir çalışma birimi oluşturulur.

Kastamonu Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunun Yetkileri ve Çalışma Yöntemi

MADDE 8- (1) KÜHADYЕК aşağıda belirtildiği şekilde çalışır.

a) KÜHADYЕК, Etik Kurul başkanının belirleyeceği gündemle en az ayda bir defa, üyelerin en az üçte ikisinin katılımı ile toplanır.

b) KÜHADYЕК toplantısında kararlar oy çokluğu ile alınır. Oy eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar verilir.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61... Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

c) KÜHADYЕК Etik Kurul başkanının yokluğunda, başkan vekili tarafından yönetilir.

ç) KÜHADYЕК, çalışmalarını grup esasına dayalı olarak yürütür, faaliyet ve toplantılara ait tutanaklar sekreteryaya tarafından kayıt altına alınır.

d) Deney hayvanlarına ilişkin kayıtlar, hayvan refahı biriminde görevli deney hayvanı yetiştirilmesi, üretimi ve bakımından sorumlu veteriner hekim tarafından tutulur veya tutturulur. Söz konusu kayıtlarda temin edilen hayvanların sayıları, türleri, temin edildikleri yerler, kuruluşa geldiği tarih ve yapılan tüm işlemler bulunur. Bu kayıtlar en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.

e) KÜHADYЕК tarafından projelere azami beş yıl süre ile izin verilir, süre uzatımı talebi olması halinde, talebin gerekçelendirilmesi şartıyla ek süre verilebilir.

f) KÜHADYЕК yapılacak başvuruları değerlendirmek için, bir başvuru formu hazırlar. Başvuru formunda aşağıdaki bilgilerin bulunması zorunludur.

- 1) Proje adı
- 2) Proje yürütücüsü ve diğer araştırmacıların adı, adresi, görev yeri ve imzası
- 3) Prosedürün yapılacağı yer ve süresi
- 4) Canlı hayvanlar üzerinde prosedür uygulayacakların eğitim sertifikaları
- 5) Başvuru tarihi
- 6) Proje önerisi
- 7) Günlük dille yazılmış teknik olmayan proje özeti
- 8) Hayvan kaynakları, tahmini hayvan sayısı, türü ve yaşı
- 9) Hayvanlar üzerinde gerçekleştirilecek prosedürler
- 10) Prosedürlerin sebep olacağı acı, eziyet, ızdırap ve kalıcı hasar düzeyi
- 11) 3R ilkesinin prosedürlerde uygulanma şekli
- 12) Kullanılması planlanan anestezi, analjezi ve diğer ağrı kesici yöntemler
- 13) Hayvanların yaşamları boyunca acı ve ızdırap çekmemesi yada çektikleri ızdırabın azaltılması için alınacak önlemler
- 14) Prosedürlerin sonlandırılmasında insancıl öldürme metodunun belirlenmesi
- 15) Hayvan sayısını ve prosedürlerin sebep olacağı acı, eziyet, ızdırap yada olası çevresel etkileri asgariye indirmek için uygulanacak deneysel veya gözlemsel stratejiler ile veri analiz usulleri
- 16) Hayvanların birden fazla projede kullanılıp kullanılmayacağı
- 17) Hayvanların barındırma, yetiştirme ve bakım şartları
- 18) Projede yer alanların yetkinliği
- 19) Taahhütname

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

g) KÜHADYЕК'e yapılan bütün başvurular ve alınan kararlar, tarih ve sayı numarası verilerek kayıt altına alınır. Kayıtlar en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.

ğ) KÜHADYЕК'e başvurular, proje yürütücüsü (en az Dr. ünvanına sahip) tarafından yapılır. Tez çalışmaları için yürütücü, danışman öğretim üyesidir.

h) Deney hayvanı kullanıcıları, deney hayvanları kullanım sertifikası almadan bu hayvanlar üzerinde deney ve eğitim amacıyla işlem yapamaz, çalışma mekanlarında bu hayvanları barındıramazlar. Çiftlik hayvanlarıyla yapılacak araştırmalarda ekibin içinde en az bir veteriner hekimin bulunması zorunludur. Bu durumda deney hayvanları kullanım sertifikasına sahip olunması zorunluluğu yoktur.

ı) KÜHADYЕК, yaptığı değerlendirme neticesinde "uygun", "düzeltilmesi gerekir", "şartlı olarak uygun" ya da "uygun değildir" şeklinde karar verir. Kararlar, başvuru sahibine başvurunun yapıldığı tarihten itibaren kırk iş günü içinde yazılı olarak bildirilir. Bu süre proje değerlendirmesini de kapsar. Projenin karmaşıklığı veya birden çok bilim dalını ilgilendirdiği hallerde, KÜHADYЕК sözü edilen süreyi bir defaya mahsus olmak üzere on beş iş gününü geçmeyecek şekilde uzatabilir. Uzatma sebebi ve süresi gerekçelendirilerek, süre sona ermeden yürütücü bilgilendirilir. KÜHADYЕК, bir projenin yapılabilirliğini sınamak amacıyla az sayıda hayvan üzerinde ön deneylerin yapılmasını isteyebilir. Bu durumda kesin karar, "şartlı olarak uygun" kararı verilen projelerdeki usullere göre verilir.

i) KÜHADYЕК üyelerine ait başvurular görüşülürken ilgili kurul üyesi görüşmelere katılamaz ve oy kullanamaz.

j) Hakkında "düzeltilmesi gerekir" kararı verilen projeler, başvuru sahibi tarafından düzeltildikten sonra tekrar değerlendirilir. "şartlı olarak uygun" kararı verilen projeler, KÜHADYЕК tarafından belirlenecek bir süre boyunca, hayvan refahı birimi tarafından izlenip, istenen şartların yerine getirilip getirilmediği değerlendirildikten sonra "uygun" ya da "uygun değildir" şeklinde karara bağlanır ve hayvan refahı birimi tarafından proje ile ilgili KÜHADYЕК'e rapor verilir.

k) İzin verilen projelerde hayvan refahını olumsuz etkileyecek herhangi bir değişiklik olup olmadığı KÜHADYЕК tarafından denetlenir. Onaylanan projeye uyulmaması durumunda, verilen izni iptal eder. İznin iptal edilmesi durumunda; hayvan refahı birimi tarafından, projede kullanılan veya kullanılması öngörülen hayvanların refahının olumsuz yönde etkilenmemesi sağlanır.

l) KÜHADYЕК onayı alındıktan sonra projedeki ve çalışmaya katılacak kişilerdeki değişiklikler proje yürütücüsü tarafından KÜHADYЕК'e yazılı olarak bildirilir ve onayı alınır.

m) Aşağıdaki müdahaleler KÜHADYЕК iznine tabi değildir:

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20.01/2021 Tarih ve 61 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

1) Teşhis ve tedavi amaçlı klinik uygulamalar,

2) Ölü hayvan veya dokusu, mezbaha materyalleri, atık fetuslar ile yapılan prosedürler,

3) Süt sağma,

4) Dışkı veya altlık örneği toplama,

5) Sürüntü ile örnek alma,

n) Tür tanımlama ile ilgili doğadan yaban hayvanı kullanılmasında Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nden alınan izin, KÜHADYEK izni yerine geçer.

o) Saha araştırmalarının birden fazla ilde yürütülmesi halinde sadece bir yerin KÜHADYEK onayının alınması yeterlidir.

ö) KÜHADYEK kayıtları, HADMEK ve Bakanlığın denetimine açık tutulur.

Kastamonu Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunun Görevleri

MADDE 9- (1) KÜHADYEK'in görevleri şunlardır:

a) 15 Şubat 2014 tarih ve 28914 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Yönetmelik hükümleri ile HADMEK'in belirlediği etik ilkeler ve iyi laboratuvar uygulamaları çerçevesinde kendi çalışma usul ve esasları hakkında yönerge hazırlamak.

b) Deney hayvanları üzerinde yapılacak tüm işlemlerin etik yönden kabul edilebilir sınırlarını belirleyerek yapılacak işlemlere ilişkin protokolleri onaylamak veya gerekçeli olarak reddetmek.

c) Kurum içinde deney hayvanı kullanılması sürecinin 3R ilkelerine ve etik kurallara uygun olarak sürdürülmesini denetlemek, bu amaçla gerekli düzenlemeleri yapmak.

ç) Deney hayvanı kullanılarak elde edilenlerle aynı veya daha yüksek düzeyde bilgi sağlayabilecek ancak hayvan kullanılmayan veya en az sayıda hayvan kullanılan ya da daha az acı verilen prosedürler içeren alternatif yöntemlerin geliştirilmesine ve doğrulanmasına katkıda bulunacak ve bu alanda araştırmayı teşvik edecek uygulamalar yapmak.

d) Deney hayvanları üzerinde yapılacak işlemlerin onaylanmış protokole uygun olarak yapılmasını sağlamak, gerektiğinde sonlandırmasına karar vermek.

e) Deney hayvanlarıyla çalışacak personelin gerekli eğitimi almasını sağlamak ve deney hayvanı kullanım sertifikası bulunması şartıyla hayvan deneyleri yapılmasına izin vermek. Bu amaçla gerektiğinde sertifika programları düzenlemek.

f) Deney hayvanlarının üretim, yetiştirme, barındırma ve nakil şartları ile deney hayvanları ünitelerinin kurulumu ve deneylerin yapıldığı laboratuvar şartlarının ve ekipmanının etik yönden uygun olup olmadığını denetlemek.

g) Deney hayvanı kullanımı ile ilgili olarak istatistiki veri tabloları ile yıllık faaliyet raporunu hazırlayarak HADMEK'e sunmak.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

ğ) Deneysel çalışmalar sonunda ortaya çıkan atıklar ve tıbbi atıkların 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesince bertarafını sağlamak.

h) 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun ve ilgili mevzuatın getirdiği hükümler çerçevesinde, deney hayvanlarının kayıt altına alınmalarını ve izlenebilmelerini sağlamak.

ı) Düzenlenecek eğitim sertifika programlarını otuz gün önce HADMEK'e bildirmek ve eğitim sonunda başarılı olarak sertifika alan kursiyerler ile ilgili bilgileri HADMEK'e bildirmek.

i) Deneyde kullanılan hayvanların, prosedür sonrası sahiplendirilmesi veya çiftçilik sistemine iadesinde sakınca görülüp görülmediği hakkında karar vermek.

Kastamonu Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurul Çalışma İlkeleri

MADDE 10 – (1) KÜHADYЕК aşağıda belirtilen ilkeler doğrultusunda çalışırlar

a) Bilimsel araştırmalarda ve eğitimlerde kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü muameleleri engellemek.

b) Deney hayvanlarının 5 inci maddede belirtilen amaçlar kapsamında kullanılmasını sağlamak.

c) Ağır acı, stres ya da buna denk eziyet veren deneylerde bir hayvanın bir defadan fazla kullanılmamasını, zorunlu olarak kullanılması gerekiyorsa bunun sağlam bilimsel gerekçelere dayandırılmasını sağlamak.

ç) Eğitim amaçlı kongre, konferans ve seminerlerde ağrı ve acı veren deneylerin yapılmamasını sağlamak.

d) Bilimsel açıdan güvenilir verinin, hayvanlara mümkün olduğu kadar az acı çektirerek ve onları en az strese sokarak elde edilmesini sağlamak.

e) Araştırmalar süresince kullanılan deney hayvanlarına, türüne uygun şartlar hazırlamak ve en iyi fizyolojik, davranışsal ve çevresel şartların teminini sağlamak.

f) Uygun şekilde eğitilmiş personel tarafından uygun şartlarda deney hayvanı bakımını sağlamak.

g) Canlı hayvanlarda yapılacak deney amaçlı çalışmaların sorumlu veteriner hekim gözetiminde yapılmasını sağlamak.

ğ) Araştırmacılar tarafından, deneylerin hangi durumlar yerine getirildiğinde sonlandırılacağına dair hedef noktaların belirlenmesini sağlamak.

h) Araştırılan bilginin elde edilmesinde geçerliliği ispatlanmış alternatif usuller varsa hayvan deneylerini etik olarak uygun görmemek ve daha önceden ayrıntılı olarak yapılmış deneylerin tekrar edilmesine engel olmak.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik
Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61
Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

ı) Deney için en uygun hayvan türü ve yöntemin seçilmesini ve bilimsel olarak anlamlı sonuç verebilecek en az sayıda hayvan kullanılmasını sağlamak.

i) Deney hayvanlarına gereksiz acı ve ağrı verecek deneylerde uygun bir anestezi usulünün uygulanmasını ve araştırmalarda uygun ağrı kesici ve anestezi kullanılmasını sağlamak.

j) Anestezinin, hayvan için deneyin kendisinden daha fazla travmatik olması ve deneyin amacına uygun olmaması durumunda yapılmasını engellemek.

k) Deneyin etik ilkeler çerçevesinde yapılması ve amacına uygun olması için veteriner hekim kararı ile;

1) Anesteziden çıktığında önemli oranda acıya maruz kalacak olan hayvanın ağrı kesici ile tedavi edilmesini, tedavi edilmesi mümkün değilse veya araştırma kapsamında hayatına son verilmesi işlemlerinin insancıl metotlarla yapılmasını,

2) Şiddetli ve sürekli ağrı çeken veya normal hayatını sürdüremeyecek duruma gelen deney hayvanları ile sağlığı ve çevresi için risk oluşturabilecek deney hayvanlarının insancıl bir metotla yaşamalarına son verilmesini sağlamak.

l) Araştırmada kullanılan ve yaşamalarını sürdüren deney hayvanlarına, deney sonunda sağlıklı yaşam şartlarının teminini sağlamak.

m) Hayvanları ağır ve uzun süreli acıya maruz bırakacak deneylerin yapılmasına, etik ilkeler ile araştırmadan elde edilecek fayda ve hayvanların çekeceği acı dikkate alınarak karar vermek.

n) Bilimsel hedeften uzaklaşmadığı ve hayvanın refahının bozulmadığı sürece hayvanlar üzerinde birden fazla uygulama yaparak, deneyde kullanılan hayvanların sayısını azaltmak.

o) Deneyde kullanılarak ölen hayvanların doku ve organlarının paylaşılması kapsamında diğer başvurularda değerlendirilmesini sağlamak.

ö) Uzun süreli olması muhtemel şiddetli acı, eziyet ve ızdırapla sonuçlanan ve düzeltilmesi mümkün olmayan uygulamalardan kaçınmak.

p)Yalnızca kendi bünyesindeki hayvan refahı biriminin denetiminde gerçekleştirilecek prosedürlere izin vermek.

r) Onay verilen projelerde, içerikte ve çalışmaya katılacak kişilerde yapılacak değişiklikleri takip etmek ve gerekli izinlerin alınmasını sağlamak.

s) Deney hayvanı kullanılması sürecinin 3R ilkelerine ve etik kurallara uygun olarak sürdürülmesini denetlemek ve gerekli düzenlemeleri yapmak

Deney Hayvanlarına İlişkin Uygulamalar

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61.. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

MADDE 11– (1) KÜHADYЕК’in çalışmalarında kullanılacak hayvanlara ilişkin hususlar:

a) Deney hayvanları üzerinde yapılacak tüm prosedürlerin KÜHADYЕК tarafından onaylanmış olması zorunludur.

b) KÜHADYЕК tarafından yapılan düzenlemelere uygun olarak alınmış bir genel veya özel istisna olmadıkça, deneylerde kullanılacak; Hayvan deneyleri etik kurullarının çalışma usul ve esaslarına dair yönetmelikte belirtilen hayvan türlerinin ve deneyde kullanılacak tüm hayvanların kayıtlı yasal deney hayvanı üreticisi ve tedarikçilerinden alınmış olması şartı aranır.

c) Kedi, köpek gibi evcil türlerin sokakta başıboş olanları deneylerde kullanılamaz. Ancak, hayvanların sağlık ve refahı ile ilgili çalışmalara ihtiyaç duyulması, çevre, insan ve hayvan sağlığına karşı ciddi tehlike oluşturmaları ve çalışmanın amacının sadece başıboş hayvan kullanılarak gerçekleştirilebileceğine dair bilimsel gerekçeler sunulması hallerinde bu hayvanlar deneylerde kullanılabilir.

ç) İnsan dışı primatların deneylerde kullanılmasına, istisnai durumlarda ve prosedürün amacının insan dışı primatlar dışında bir tür kullanılarak gerçekleştirilemeyeceğine dair bilimsel bir gerekçe mevcutsa izin verilir.

d) Büyük kuyruksuz maymunlar deneylerde kullanılamaz.

e) Ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde nesli tehlike altında olan ve korunan türler ile CITES Sözleşmesinin Ek-1 Listesindeki türlerin kullanılmasına aşağıda belirtilen durumlarda izin verilir:

1) Prosedür, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendi ile (c) ve (d) bentlerinde belirtilen amaçlardan birine sahipse.

2) Prosedürün amacının söz konusu türlerin dışındaki türler ile gerçekleştirilemeyeceğine dair bilimsel bir gerekçe mevcutsa.

f) Doğadan alınmış yaban hayvanı üzerinde yapılacak deney bir bilimsel gerekçeyle; ancak diğer hayvanların deneyin amacı bakımından yeterli olmaması halinde onaylanır. Bu konuda yapılan çalışmalarda KÜHADYЕК onayından sonra Genel Müdürlükten izin alınır.

g) Prosedürler, genel veya bölgesel anestezi altında gerçekleştirilir. Gerekli olduğu durumlarda; ağrı ve ızdırabın en aza indirilmesi amacıyla analjezi metodları kullanılabilir. Şiddetli ağrıya yol açan ve ağır travmatik olguları içeren prosedürler kesinlikle anestezi uygulanmadan gerçekleştirilemez.

ğ) Ağrı duyusunun ortadan kaldırılması amacıyla anestezik veya analjezik dışında başka bir ilaç verilmemelidir. Aksi durumlarda yapılacak prosedürler hakkında ayrıntılı bilimsel gerekçeler sunulmak zorundadır.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulunun 20/01/2021 Tarih ve 61 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

h) Deney protokolleri amacına ulaşır ulaşmaz deney hayvanlarının sıkıntılarını en alt düzeye indirmek için gerekli önlemler alınmalıdır.

Hayvanların Deneylerde Tekrar Kullanımı

MADDE 12– (1) Daha önce bir ya da birkaç deneyde kullanılan bir hayvanın tekrar kullanılmasına aşağıdaki durumlarda izin verilir:

- a) Daha önceki deneylerin gerçek şiddeti “hafif” veya “orta” ise.
- b) Hayvanın genel sağlık durumu tamamen eski haline dönmüşse.
- c) Yeni deney “hafif”, “orta” veya “ düzelmez” olarak sınıflandırılmışsa.
- ç) Hayvan üzerinde daha önce gerçekleştirilen prosedürleri değerlendirebilecek bir veteriner hekim tarafından uygun bulunmuşsa.

(2) İstisnai durumlarda, (a) bendini uygulama dışı bırakacak şekilde ve hayvanın veteriner hekim tarafından muayene edilmesinden sonra, hayvanın şiddetli acı, ızdırap veya eşdeğerini içeren bir deneyde birden fazla kullanılmaması şartıyla bir hayvanın tekrar kullanılmasına izin verilebilir.

Deneyin Sonlandırılması

MADDE 13– (1) Deneyle ilgili olarak daha fazla gözlemin yapılamayacağı hallerde ya da genetiği değiştirilmiş hayvan soyları ve nesilleri artık takip edilmiyorsa veya sürekli devam eden bir şekilde iğne batırılmasına eşdeğer ya da daha fazla acı, eziyet, ızdırap ve kalıcı hasar yaşamaya bekleniyorsa deney sonlandırılır.

(2) Deneyin sonunda, bir hayvanın yaşamaya devam etmesine dair karar bir veteriner hekim tarafından alınır. Bir hayvanın yaşatılmaya devam etmesi durumunda, sağlık durumuna uygun bakım ve barınma hizmeti sağlanır. Hayvan orta veya şiddetli acı, eziyet, ızdırap ve kalıcı hasar yaşamaya devam ediyorsa yaşamı sonlandırılır.

KÜHADYEK’e Başvuru, Değerlendirme, Karar ve Geriye Dönük Değerlendirme

MADDE 14– (1) KÜHADYEK’e başvurular, araştırma projesi yürütücüsü tarafından, web sitesinde ilan edilen güncel başvuru formunda yer alan tüm araştırmacıların imzalı onayı ile yapılır.

a) Çiftlik hayvanları ile yapılacak çalışmalar için ilgili Tarım il/ilçe müdürlüklerinden alınan izin belgeleri başvuruya eklenmelidir.

b) Kastamonu Üniversitesi personeli olmayan proje yürütücüleri, Kastamonu Üniversitesinde yapacakları çalışmalar için çalışmanın yapılacağı birimden alınmış izin belgelerini başvuruya eklemek zorundadır.

c) Kastamonu Üniversitesi bünyesinde yapılacak olan her türlü deney hayvanı araştırma projesi, Lisansüstü tez çalışmaları ve eğitim temelli uygulamalar için etik kurul onayı alınmak zorundadır.

(2) Projeler;

a) Bilimsel, eğitsel veya yasal gerekçeleri,

b) Hayvan kullanımı gerekçeleri,

c) Prosedürlerin mümkün olan en insani ve çevreye duyarlı şekilde gerçekleştirilmesinin tasarlanması,

ç) Tahmin edilen bilimsel faydaları ve eğitim yönünden değeri,

d) 3R ilkesine uyumu,

e) Prosedür şiddetinin sınıflandırılması,

f) Elde edilecek fayda ve hayvanların çekeceği acı,

g) Öldürme metotları, prosedürler, anestezi, tekrar kullanım, bakım ve barınma şartlarının ilgili mevzuata uygunluğu,

ğ) Geriye dönük değerlendirmenin yapılıp yapılmayacağı (örneğin saklanan doku örneklerinin daha sonraki zamanlarda bilimsel amaçlarla tekrar kullanılabilmesi) ve ne zaman yapılacağına karar verilmesi,

kriterlerine göre KÜHADYЕК tarafından değerlendirilir.

(3) KÜHADYЕК tarafından proje değerlendirmesini yapacak uzmanların; 3R ilkesi, deney tasarımı, hayvan deneyleri pratik uygulamaları, yaban hayvanları deneyleri pratik uygulamaları veya hayvan bakım ve beslenmesi konusunda yetkin olmasına göre seçilmesine dikkat edilir.

(4) Proje değerlendirmesi şeffaf olmalıdır. Fikri mülkiyet haklarının ve gizli bilgilerin korunması için, proje değerlendirmesi tarafsız bir şekilde gerçekleştirilir ve bağımsız tarafların görüşlerini de kapsayabilir.

Geriye Dönük Değerlendirme

(5) KÜHADYЕК izni alınarak sonuçlandırılan projeler ile ilgili geriye dönük değerlendirme yapılması kararı alınması halinde projenin amacına ulaşmış ulaşmadığı, kullanılan hayvan türlerinin sayısı, hayvanlara verilen zarar ve prosedürlerin şiddeti değerlendirilir.

a) İnsan dışı primatların kullanıldığı tüm projeler ve uzun süreli iyileştirilemeyen ve şiddetli ağrı, eziyet ve ızdırap içeren prosedürler de dahil “şiddetli” olarak sınıflandırılan prosedürleri içeren projeler geriye dönük değerlendirmeye tabi tutulur.

Deney Hayvanı ile Uğraşacaklar ve Personelin Eğitimi

MADDE 15– (1) Deney hayvanı ile uğraşacaklar ve personelin eğitiminde uyulması gerekli hususlar aşağıda belirtilmiştir:

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

a) Deney hayvanı ile uğraşan veya uğraşacak araştırmacıların eğitilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi, deney hayvanları kullanım sertifika programlarının açılması, düzenlenmesi ve yürütülmesinden KÜHADYЕК sorumludur. Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre düzenlenen deney hayvanları kullanım sertifika programlarına kayıt yaptırarak devam ve başarı şartlarını yerine getiren kursiyerlere "Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası" verilir. Deney hayvanları kullanım sertifikası, KÜHADYЕК başkanı ve Rektör tarafından imzalanır.

b) Deney hayvanı kullanarak her türlü eğitim, araştırma, uygulama ve test yapmak isteyen veya bu programların yapılmasında deney hayvanlarına dokunarak eğiticiye katkıda bulunan öğrenciler, araştırmacılar, akademik, sağlık, teknik ve idari personel deney hayvanı kullanıcısı olarak kabul edilir.

c) KÜHADYЕК; deney hayvanı üretilmesi ve yetiştirilmesi ile sorumlu personelin asgari olarak bilgilendirilmesi ve uyulması gereken usul ve esasları içeren bir meslek içi eğitim programı hazırlar ve periyodik olarak uygulanmasını denetler.

ç) Deney hayvanları kullanım sertifikası programlarının içeriği HADMEK tarafından alınacak kararla belirlenerek tüm HADYЕК'lere bildirilir.

d) HADMEK gerektiğinde sertifika programlarını güncelleyebilir.

e) Deney hayvanları kullanım sertifika programlarında derslerin %80'ine devam etmek zorunludur.

f) Kursiyerlerin sertifika alabilmeleri için kurs sonunda yapılacak olan sınavda 100 üzerinden en az 70 puan almaları gereklidir.

g) Sertifika eğitim programlarının nasıl yürütüleceği KÜHADYЕК tarafından belirlenir.

ğ) KÜHADYЕК düzenleyeceği sertifika eğitim programlarını otuz gün önce HADMEK'e bildirmekle yükümlüdür.

h) KÜHADYЕК düzenlediği sertifika eğitim programları sonunda başarılı olarak sertifika alan kursiyerler ile bilgileri HADMEK'e bildirmekle yükümlüdür.

ı) Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümleri haricinde başka kurumlardan alınmış olan deney hayvanları kullanım sertifikaları ya da benzerlerinin bu Yönetmelik hükümlerine göre eşdeğer olup olmadıklarına HADMEK karar verir.

i) Lisans veya yüksek lisans düzeyinde deney hayvanı kullanımı ile ilgili alınmış olan eğitimlerin sertifika programına eşdeğer olup olmadığına KÜHADYЕК karar verir, uygun

3u yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 22/01./2021 Tarih ve 61. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

olduğuna karar verilen eğitim programlarını tamamlayanlara KÜHADYЕК tarafından sertifika verilir.

Araştırmacıların Sorumlulukları

MADDE 16- (1) Bu yönergenin 5. maddesi çerçevesinde yapılacak çalışmalarda araştırmacıların etik kurallara ilişkin sorumlulukları eşittir. Deney hayvanları üzerinde yapılacak çalışmalarda aşağıdaki genel kurallara uyulmalıdır:

- a) Hayvan deneyleri konusundaki kısıtlamalara uyulmalıdır.
- b) Alternatif yöntemlerin geliştirilmesi için çaba harcanmalıdır.
- c) Hayvan deneylerinin olumsuz ve belirsiz sonuçlarından KÜHADYЕК bilgilendirilmelidir.
- ç) Hayvanlar üzerinde gereksiz deneyler yapılmamalıdır.
- d) Araştırmacılar, hayvanların deneyler sırasında yaşayabilecekleri stresi azaltacak veya ortadan kaldıracak düzenlemeleri yapmak zorundadır.
- e) Hayvan deneylerine katılan yardımcılarının eğitimlerini arttırmak, bilgilerini hayvanların esenliğı için kullanmalarını sağlamak araştırmacıların görevleri arasındadır.
- f) Proje başvuru formuna araştırmacının projeyi araştırma etiğı kurallarına uygun olarak yürüteceğıne dair taahhütname vermesi zorunludur.
- g) Etik “Yaşama Saygı” ilkesi her hayvan türü için geçerli kabul edildiğı için bilimsel araştırmalarda kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü uygulamalardan kaçınmak araştırmacıların başta gelen sorumluluklarındandır.
- ğ) Araştırmacılar başvuru formunda belirtilen ve KÜHADYЕК tarafından izin verilen çalışma protokolüne uygun davranmalı ve KÜHADYЕК’in çalışmaları izlemek istemesi durumunda çalışma düzenlerini kurul üyelerine açmayı kabul etmek zorundadır.
- h) Araştırma kapsamında yapılan Araştırmacı değışikliğı, kullanılan deney hayvanı sayısı, araştırma niteliğinin değışikliğı gibi konular hakkında KÜHADYЕК’e başvuru yapılarak yazılı onay alınmalıdır.
- ı) Araştırmacılar, çalışma bitiminde taahhütnamede belirtilen süre içerisinde KÜHADYЕК’e sonuç raporu göndermekle yükümlüdür.

Gizlilik

MADDE 16- (1) Yerel etik kurullarının yazışmaları gizli olup, ilgili mevzuatta belirtilen yetkili kurumlar dışında üçüncü şahıslara bilgi verilmez.

(2) Canlı hayvanların kullanıldığı projelerin, mülkiyet haklarını ihlal etmemek ve gizli bilgileri açığa vurmamak kaydıyla halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla objektif bilgiler verilir.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20.01.2021 Tarih ve 61.. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

Yürürlük

MADDE 17- (1) Bu Yönerge, Kastamonu Üniversitesi Senatosu Kararı ile kabul edildikten sonra Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu'na sunulur ve bu Kurul tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- (1) Yönerge hükümleri, Kastamonu Üniversitesi Senatosunda kabul edildikten sonra Kastamonu Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.

MADDE 19- (1) Bu Yönergede hüküm bulunmayan hususlarda, 15 Şubat 2014 tarih ve 28914 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

Üniversite Senatosu	
Karar Tarihi	Karar Sayısı
13/12/2013	213/30-159
Revizyon Tarihi	Karar Sayısı
23.10.2020	2020/20-203

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULU
(KÜHADYEK)
BAŞVURU FORMU

1.GENEL BİLGİLER

Başvuru Tarihi:	Karar Tarihi:	Karar No:
	<i>Bu bölüm KÜHADYEK tarafından doldurulacaktır</i>	
Başvurunun Niteliği	☐ Yeni Başvuru	☐ Düzeltme
	İlk başvuru tarihi ve Karar no:	

1.1. Araştırmanın Başlığı:

1.2.	Araştırmanın Türü	
1.	Eğitim	☐
2.	Araştırma Projesi	☐
3.	Doktora tezi	☐
4.	Yüksek Lisans tezi	☐
5.	Uzmanlık tezi	☐
6.	Diğer (Belirtiniz)	☐

1.3. Proje Yürütücüsünün

Unvan, Ad Soyad:

**Kurum/Fakülte/Enstitü/
Anabilim Dalı:**

Adresi:

Telefon No:

e-Posta :

İMZA:

1.4. Araştırmaya Katılacak Tüm Araştırmacıların Listesi

Ad-Soyad Unvan	Kurumu/Fakülte /Enstitü/Anabili m Dalı	Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası Var mı?	E-mail	Telefon	İmza

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik
Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61...
Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

1.5. ARAŞTIRICILARIN GÖREV DAĞILIMI: (Tüm araştırmacıların hangi görevleri yerine getirecekleri detaylı olarak yazılmalıdır)

- A.
B.
C.
D.
E.

1.6. Araştırmanın (prosedürün) yapılacağı laboratuvar veya çalışma alanı:	1.7. Araştırmanın süresi ay
	1.8. Tahmini Başlangıç Tarihi:

2.DENEY HAYVANI KİMLİĞİ	Tür	Soy/ırk	Cinsiyeti	Yaş/Ağırlık	Sayısı
			☐ E* ☐ D		
Cansız Hayvan Materyali ☐ Açıklama:					

2.1. DENEY HAYVANININ KAYNAĞI

- ☐ Çiftlik Hayvanları veya Bireysel Hayvan Yetiştiricileri*
- ☐ Bir başka çalışmadan artmış hayvanlar kullanılacaktır (belirtiniz):
- ☐ Diğer bir yasal üretici veya tedarikçi kuruluş (belirtiniz):
- ☐ Diğer (belirtiniz):

* Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünden proje bazlı olarak alınmış izin belgesi istenir.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2024 Tarih ve 61... Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

2.2. Deney ve kontrol grupları	Grup başına hayvan adedi	Tekrar sayısı
Deneyde kullanılacak TOPLAM HAYVAN SAYISI :		

2.3. Her gruptaki hayvan sayısının neye göre hesaplandığını işaretleyiniz.

- ☐ İstatistiksel olarak anlamlılık ancak bu sayıda hayvan kullanımı ile elde edilebilir.
- ☐ Örnek büyüklüğünü hesapladım.
- ☐ Güç (power) testi yaptım.
- ☐ Konu ile ilgili yayınlanmış benzer çalışmalardan yararlandım.
- ☐ Diğer (belirtiniz):

2.4.Araştırmanın Amacı: (Teknik dil kullanmadan, konu dışı kişilerin de anlayabileceği sade bir şekilde açıklayınız.)

2.5.Literatür Özeti ve Kaynaklar:

2.6.Araştırmanın Gereç ve Yöntemi:

2.7. Prosedürlerin Sebep Olacağı Acı, Eziyet, İzdırap ve Kalıcı Hasar Düzeyi

2.8. Hayvan Refahı: 3R ilkesinin prosedürlerde uygulanma şekli.

Alternatif arama: Canlı hayvan yerine bilimsel açıdan geçerli başka alternatif bir yöntem ya da deneme stratejisini uygulama imkanınız bulunmakta mıdır? Varsa belirtiniz.....

Azaltma: Proje hedeflerinden ödün vermeden kullanılacak hayvan sayısının olabildiğince azaltılması mümkün müdür? Değilse belirtiniz.....

Arındırma: Hayvanlara acı, eziyet, ızdırap çektirecek ve kalıcı hasar yapacak prosedürlerin iyileştirilerek hayvan refahının artırılmasını sağlayacak yöntem kullanıyor musunuz?

2.9. Deneylerde kullanılacak kimyasal/biyolojik maddeler ve farmakolojik ajanlar (yalnızca canlı hayvanda kullanılacaklar yazılmalıdır):

Ajan	Doz	Veriliş Yolu & Aracı *	Hacim	Veriliş sıklığı	Etki Süresi

20 Yönerge, Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

* Kullanılan materyalin çap, uzunluk ölçüleri yazılmalıdır.

3. ANESTEZİ ve ANALJEZİ

3.1. Anestezi ve Analjezide Kullanılacak Anestezik, Analjezik, Sedatif ya da Nöromusküler Blokaj Yapan Ajanlar:

Farmakolojik Ajan	Doz (....kg)	Hacim (µl /ml/ l)	Veriliş yolu	Etki Süresi (dk)	Veriliş sıklığı

3.2. Postoperatif Kullanılacak Farmakolojik Ajanlar

Farmakolojik Ajan	Doz (....kg)	Hacim (µl /ml/ l)	Veriliş yolu	Etki Süresi (dk)	Veriliş sıklığı

3.3. Anestezi derinliğinin izlenmesi (uygun seçeneklerin tümünü işaretleyiniz)

- ☐ a. Protokole uygulanması uygun değildir
- ☐ b. Cilt ya da parmak kıstırma yanıtları
- ☐ c. Palpebra ya da kornea refleksi (kemirgenler için uygun değildir)
- ☐ d. Çene ya da iskelet kası tonusu izlenmesi
- ☐ e. Fizyolojik yanıtın izlenmesi
- ☐ f. Diğer. Açıklayınız :

4. PROSEDÜRÜN ŞİDDET SINIFLANDIRMASI (Acı, eziyet, ızdırap ve kalıcı hasar düzeyi)

- ☐ Düzelmaz
- ☐ Hafif
- ☐ Orta
- ☐ Şiddetli

Not: Anestezi ve anestezi uygulanması, öldürme ve deneylerde şiddet sınıflandırması ile ilgili işlemler “Deneyisel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik”in 21 inci ve 22 nci maddeleri ile Ek-8 ve Ek-9’a göre yapılır.

5. DENEYİN SONLANDIRILMASINA İLİŞKİN BİLGİLER

5.1. HAYVANLARIN DENEY PROTOKOLÜNDEN ÇIKARILMA ÖLÇÜTLERİ

- ☐ Veteriner hekimin uygun görmesi (insani nedenler)
- ☐ Hayvan canlı ağırlığının %20’sini kaybetmesi
- ☐ 7 gün içinde vücut ağırlığının %25’ten fazla kaybı
- ☐ 4 gün boyunca tam iştahsızlık yaşama veya 7 gün boyunca yardım almadan yeterli besin tüketememe
- ☐ İnkoordinasyon (düzgün yürüyememe/yüzememe vb.)
- ☐ Düzgün gıda ve su almama
- ☐ Deneyisel olmayan yollardan kaynaklanan, vücut ağırlığının% 10’undan fazla büyüyen, hareketi bozan veya ülser olan tümörler
- ☐ Uyarılara belirgin derecede azalmış yanıt verme
- ☐ Anormal davranışlar, Postür bozuklukları
- ☐ Gün içinde 5 kere oluşan nöbetler veya bir dakikadan fazla süren nöbetler
- ☐ Kalıcı ishal veya ishal ile sürekli kusma
- ☐ Şiddetli solunum sıkıntısı, öksürük, hapsirme, kanlı burun akıntısı
- ☐ Tıbbi tedaviye yanıt vermeyen cerrahi müdahalelere bağlı ciddi komplikasyonlar
- ☐ Vücut sıcaklığında %10 luk düşüş (şiddetli hipotermi)
- ☐ Diğer (belirtiniz):

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu’nun 20/01/2021 Tarih ve 61... Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

5.2. DENEY PROTOKOLÜNDEN ÇIKARILAN HAYVANLARIN AKİBETİ

- ☐ Ötenazi
- ☐ Diğer (belirtiniz):

5.3. ÖTENAZİ YÖNTEMLERİ

- ☐ Yüksek doz anestezi ilaç. Belirtiniz.....
- ☐ Dekapitasyon (sedasyon/anestezi altında)
- ☐ Servikal dislokasyon (sedasyon/anestezi altında)
- ☐ Cerrahi sırasında eksanguinasyon (Kanatma veya yüksek miktarda kan alma)
- ☐ Karbondioksit solutma
- ☐ Diğer (belirtiniz):

5.4. DENEY ESNASINDA/SONRASINDA ORTAYA ÇIKABİLECEK TEHLİKELİ MADDE VE/VEYA DURUMLAR

- ☐ Söz konusu değildir.
- ☐ Mikrobiyolojik kontaminasyon riski (tanımlayınız):
- ☐ Kanserojen maddeler (sıralayınız):
- ☐ Biyolojik toksinler (sıralayınız):
- ☐ Antineoplastik/sitotoksik ajanlar (sıralayınız):
- ☐ Diğer ajanlar (belirtiniz) :
- ☐ Diğer risk faktörleri (belirtiniz):
- ☐ Oluşacak tıbbi atıklar ve bunlar için alınan önlemler nelerdir? (sıralayınız):

6. BU ARAŞTIRMANIN BİLİME YAPABİLECEĞİ POTANSİYEL KATKILARI AÇIKLAYINIZ

Not: Bu form 3R ilkesi dikkate alınarak doldurulmalıdır. (3R ilkesi: Mümkmn olan her durumda, canlı hayvan yerine bilimsel açıdan geçerli başka alternatif bir yöntem ya da deneme stratejisinin uygulaması, proje hedeflerinden ödün vermeden kullanılacak hayvan sayısının olabildiğince azaltılması, hayvanlara acı, eziyet, ızdırap çektirecek ve kalıcı hasar yapacak prosedürlerin iyileştirilerek hayvan refahının artırılmasını ifade eder.)

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20/01/2021 Tarih ve 61. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır

BAŞVURU TAAHHÜTNAMESİ

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULU (KÜHADYEK)
TAAHHÜTNAME

..../.... /2021

Araştırmanın Başlığı:

Sorumlu Yürütücü (Adı - Soyadı, Unvanı):

Diğer Araştırmacılar (Adı - Soyadı, Unvanı):

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-

Diğer Görevliler:

- 1-
- 2-

- € Hayvana müdahale edecek araştırmacıların "Deney Hayvanı Kullanım Sertifikası" Veteriner Hekimlerin Diploma fotokopisi eklendi. (Diploma/Sertifika No ve Tarihi olmalıdır)
- € Tarım İl/ilçe Müdürlüklerinden alınmış izin belgesi eklendi (Çiftlik hayvanları ile yapılacak çalışmalar için gereklidir).
- € Hayvan sahiplerinden alınacak aydınlatılmış onam formu eklendi (Klinik çalışmalar için yapılacak başvurularda gereklidir).
- € KÜ-HADYEK başvuru formu, EBYS üzerinden hazırlanan e-imzalı başvuru dilekçesi eki olarak ve aynı zamanda ıslak imzalı olarak KÜ-HADYEK Başkanlığına teslim edildi.

- *KÜHADYEK Yönergesini okudum. Yönergeye uygun olarak çalışacağımı,
 - *Onay alınmış çalışmada; Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası bulunmayan kişilere deney hayvanlarında herhangi bir işlem yaptırmayacağımı,
 - *Çalışma sürecinde işlemlerde ve çalışma ekibinde yapılacak değişiklikler için Yerel Etik Kurul'un iznini alacağımı,
 - *Çalışmanın bitimini müteakip 3 ay içerisinde Yerel Etik Kurul'a bildireceğimi,
 - *Bu çalışma süresince Yönergede yer alan etik ilkelere uyacağımı, beklenmeyen ters bir etki veya olay olduğunda derhal Yerel Etik Kurul'a bildireceğimi
- Taahhüt ederim / ederiz.

Araştırma/ Proje Yürütücüsünün

Ad Soyad, Unvanı:
Kurum/Fakülte /Enstitü/MYO:
Bölüm/ ABD:
Adresi:

İMZASI:

E-Posta :
Telefon No:

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 20.01/2021 Tarih ve 61. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

